

RAHANDUSMINISTER
MÄÄRUS

Piiriüleste skeemide kriteeriumid

Määrus kehtestatakse maksualase teabevahetuse seaduse § 20⁷ lõike 5 alusel.

§ 1. Määruse reguleerimisala

Määrusega kehtestatakse maksualase teabevahetuse seaduse §-s 20⁸ nimetatud võimalikule maksustamise, teabevahetuse või tegeliku kasusaaja tuvastamise vältimise ohule viitavate piiriüleste skeemide kriteeriumide loetelu.

§ 2. Peamise hüve kriteerium

(1) Peamise hüve kriteerium on täidetud, kui kõiki asjasse puutuvaid asjaolusid arvesse võttes on skeemist tulenev mõistlikult eeldatav peamine hüve või üks peamistest hüvedest maksueelise saamine.

(2) Paragrahvis 3 nimetatud skeemide kirjeldusi võetakse piiriülese skeemi kindlakstegemiseks arvesse üksnes siis, kui need vastavad peamise hüve kriteeriumile.

(3) Paragrahvi 3 lõikes 7 sätestatud skeemide puhul ei saa skeemist tuleneva peamise hüve kriteeriumit pidada täideks üksnes seal nimetatud tingimuste esinemise tõttu.

§ 3. Skeemid, mille hindamisel tuleb arvestada peamise hüve kriteeriumiga

(1) Skeem, mille puhul asjaomane maksumaksja või skeemis osalev isik on võtnud maksueelise seotud konfidentsiaalsuskohustuse.

(2) Skeem, mille eest teabeandjal on õigus saada tasu või hüvitist, mis määratakse kindlaks:

- 1) skeemi rakendamisega saadava maksueelise suuruse järgi;
- 2) selle järgi, kas skeemi rakendamisega saadakse oodatud maksueelis.

(3) Standardse ülesehitusega skeem, mis on erinevate maksukohustuslaste jaoks kasutatav ilma igakordsete märkimisväärsete kohandusteta.

(4) Skeem, mille rakendamiseks tegutseb skeemis osalev isik eesmärgiga omandada kahjumis äriühing, lõpetada selle põhitegevus ning kasutada selle äriühingu kahjumit oma

maksukohustuse vähendamiseks. Skeem võib sisaldada ka kahjumi ülekandmist teise riiki või jurisdiktsiooni või kahjumi kasutamist maksukohustuse vähendamiseks kiirendatud korras.

(5) Skeem, millega näidatakse saadud tulu vara, kingituse või muu tuluna, mis on maksustatud madalama maksumääraga või mis on tulumaksust vabastatud.

(6) Skeem, mille eesmärk on vahendite ringi paigutamine näiteks ühingu kaudu, millel puudub sisuline majandustegevus ilma muu peamise ärilise eesmärgita või mille osaks olevatel tehingutel on vastastikku tasaarveldav, tühistav või muu sarnane mõju.

(7) Skeem, mis hõlmab seotud isikute vahelisi piiriüleseid makseid, mida käsitatakse ettevõtlusega seotud kuluna ja milles esineb vähemalt üks järgmistest asjaoludest:

1) makse saaja on sellise riigi või jurisdiktsiooni resident, kus ei ole kehtestatud ettevõtte teenitud või jaotatud kasumilt võetavat maksu või see on kehtestatud null- või nullilähedases määras;

2) makse saaja residendiriigis või -jurisdiktsioonis on makse maksuvaba/ei arvestata makset maksustatava tulu hulka;

3) makse saaja residendiriigis või -jurisdiktsioonis on makse suhtes kehtestatud soodsam maksustamisrežiim.

§ 4. Piiriüleste tehingutega seotud skeemid, mis ei eelda peamise hüve kriteeriumi täitmist

(1) Skeem, mis hõlmab seotud isikute vahelisi piiriüleseid makseid, mida käsitatakse ettevõtlusega seotud kuluna ja milles esineb vähemalt üks järgmistest asjaoludest:

1) makse saaja ei ole ühegi riigi või jurisdiktsiooni resident;

2) makse saaja on sellise riigi või jurisdiktsiooni resident, mis on kantud maksualast koostööd mittetegevate jurisdiktsioonide Euroopa Liidu loetellu või keda Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsioon on hinnanud koostööd mitte tegevaks.

(2) Skeem, millega ühe ja sama vara amortisatsiooni kulu võetakse arvesse rohkem kui ühes riigis või jurisdiktsioonis.

(3) Skeem, millega taotletakse sama tulu või sama vara topeltnaksustamise kõrvaldamist rohkem kui ühes riigis või jurisdiktsioonis.

(4) Skeem, mis sisaldab vara üleandmist ning kus üleantud vara hinda kajastatakse erinevates riikides või jurisdiktsioonides olulisel määral erinevalt.

§ 5. Siirdehinna kindlaksmääramisega seotud skeemid

(1) Skeem, mis võimaldab ühepoolsete maksukindlust andvate (ingl *safe-harbour*) reeglite kasutamist.

(2) Skeem, mis hõlmab raskesti hinnatava immateriaalse vara üleandmist.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud raskesti hinnatav immateriaalne vara hõlmab sellist immateriaalset vara või sellega seotud õigusi, mille puhul selle üleandmisel seotud isikute vahel:

1) puuduvad usaldusväärsed võrreldavad tehingud ning

2) tehingute tegemise ajal on üleantava immateriaalse vara eeldatavalt saadavate tulevaste rahavoogude või sissetulekute prognoosid või kõnealuse immateriaalse vara hindamisel kasutatavad eeldused äärmiselt ebakindlad, muutes keeruliseks selle immateriaalse vara lõpliku tulususe prognoosimise selle üleandmise ajal.

(4) Skeem, mis võimaldab piiriüleste grupisiseste ülesannete, riskide või varade üleandmisega vähendada ülesannete, riskide või varade üleandja prognoositavat intressi- ja maksueelset aruandeaasta kasumit (*EBIT*) üleandmisele järgneva kolme aasta jooksul üle 50% võrreldes prognoositava intressi- ja maksueelse kasumiga olukorras, kus üleandmist ei ole oleks toimunud.

§ 6. Finantskontode alast teabevahetust mõjutavad skeemid

Skeem, mis võib mõjuda õonestavalt maksualase teabevahetuse seaduses sätestatud finantskontode alasele teabevahetusele või mis kasutab ära finantskontode alase teabe vahetamiseks vajaliku õigusliku aluse puudumist. Sellised skeemid võivad olla järgmised:

- 1) sellise konto, toote või investeeringu kasutamine, mis ei ole finantskonto või mida ei soovita kasutada finantskontona, kuid millel on finantskontoga sisuliselt sarnased tunnused;
- 2) finantskonto või -vara üleandmine sellisesse riiki või jurisdiktsiooni või sellise riigi või jurisdiktsiooni ärakasutamine, mis ei ole võtnud kohustust vahetada finantskontode alast teavet asjaomase maksukohustuslase residendiriigiga;
- 3) tulu ja vara ümberklassifitseerimine sellisteks toodeteks või makseteks, mille suhtes finantskontode alase teabevahetuse regulatsiooni ei kohaldata;
- 4) finantsasutuse või finantskonto või sellel kontrol oleva vara üleandmine või ümberkujundamine selliseks finantsasutuseks või finantskontoks või varaks, mille suhtes finantskontode alase teabevahetuse regulatsiooni ei kohaldata;
- 5) selliste juriidiliste isikute või õiguslike moodustiste kasutamine, mis välistavad või mille eesmärgiks on välistada kontoomaniku või kontrolliva isiku kohta finantskontode alase teabe esitamine;
- 6) skeem, mis õõnestab hoolsusmeetmeid või mis kasutab ära nõrku kohti hoolsusmeetmetes, mida finantsasutused kohaldavad finantskontode alase aruandluskohustuse täitmiseks, sealhulgas selliste riikide või jurisdiktsioonide ärakasutamine, kus rahapesuvastaste reeglite täitmise tagamine on ebapiisav või nõrk või kus juriidilistele isikutele ja õiguslikele moodustistele esitatavad läbipaistvusnõuded on nõrgad.

§ 7. Tegelik kasusaaja tuvastamist mõjutavad skeemid

Tegelik kasusaaja tuvastamise vältimise ohule viitab läbipaistmatu omandi- või tegelike kasusaajate ahela kasutamine, milles osalevatel isikutel või õiguslikel moodustistel on järgmised tunnused:

- 1) neil puudub sisuline majandustegevus, mida toetaks muuhulgas piisav hulk töötajaid, seadmeid, vara ja ruume;
- 2) nad on asutatud või loodud või neid juhitakse või kontrollitakse või nad asuvad sellises riigis või jurisdiktsioonis, mis ei ole nende valduses oleva vara tegeliku kasusaaja asukoha riik või jurisdiktsioon;
- 3) nende rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse kohaste tegelike kasusaajate tuvastamine on muudetud võimatuks.

§ 9. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 2020. aasta 1. jaanuaril.

(allkirjastatud digitaalselt)

Martin Helme

minister

(allkirjastatud digitaalselt)

Veiko Tali

kantsler

Rahandusministri määruse selgitused

Määruse §-ga 2 määratletakse peamise hüve kriteerium. Osa skeemidest on teabevahetuse kohustuse täitmiseks asjakohased vaid juhul, kui nende puhul on täidetud peamise hüve kriteerium, milleks on maksueelise saamine. Kõikide rakendusaktiga kehtestatavate skeemide puhul ei ole maksueelise saamine oluline.

Peamise hüve kriteerium on täidetud, kui kõiki asjasse puutuvaid asjaolusid arvesse võttes on skeemist tulenev mõistlikult eeldatav peamine hüve või üks peamistest hüvedest ilmselgelt maksueelise saamine. Selle normi eesmärk on välja sõeluda sellised tehingud, millele on antud ettevõtlusega seotud vorm, kuid mille all on peidus tehingu tegelik eesmärk või üks eesmärkidest saada võrreldes konkurentidega eelis maksukohustusse puutuvalt.

Peamise hüve kriteerium ei võta arvesse subjektiivseid kriteeriume, vaid tugineb pigem objektiivsetele faktidele ja asjaoludele¹. Maksueelise esinemine või selle suurus on igakordse hindamise küsimus. Teabeandja peab suutma põhjendada, miks skeemi peamine või üks peamisi eesmärke ei olnud maksueelise saamine. Oluline ei ole, et maksueelis saabuks Euroopa Liidu liikmesriigis.

Peamise hüve kriteeriumi hindamisel tuleb hinnata järgmiseid asjaolusid:

- a) tehingu sõlmimiseks on erinevaid põhjuseid ja/või oodatavaid hüvesid;
- b) üks neist põhjustest ja/või hüvedest on maksueelise saamine;
- c) tehingut ei oleks sellises kujul ilma maksueelise saamise võimaluseta tõenäoliselt sõlmitud.

Maksuskeemid, mille hindamisel tuleb arvestada peamise hüve kriteeriumiga, sätestatakse **määruse §-ga 3**. Nendeks on direktiivi lisa 4 2. osa A ja B ning osaliselt C jaotises määratletud eritunnused.

Määruse § 3 lõikes 8 sätestatud skeemide puhul tuleb silmas pidada, et ainult seal sätestatud tingimuste esinemisest ei piisa, et skeemi peamiseks või üheks peamiseks eesmärgiks saaks pidada maksueelist.

Määruse § 3 lõikes 1 on kirjeldatud skeem, mis annab maksueelise ning kuhu on sisse kirjutatud konfidentsiaalsuse tingimus, mis kohustab maksumaksjat või skeemis osalejat (kliendi) mitte avaldama informatsiooni selle kohta, kuidas skeem talle teiste vahendajate ja maksuhalduri ees maksueelise annab. Oluline on, et skeem annaks maksueelise ja sisaldaks ärisaladust või oskusteavet puudutavat konfidentsiaalsusklauslit, mis kaitsevad teenusepakkuja ärihuve. Kutsesaladuse klauslit siin silmas peetud ei ole.

Lõikes 2 on määratletud skeem, mille eest teenusepakkuja ehk teabeandja saab tasu ning tasu suurus määratakse kindlaks kas maksueelise suuruse järgi või selle järgi, kas maksueelis saadi.

1. Maksueelise järgi kvalifitseeruvad skeemid:

- a) juhul, kui äriühing struktureeritakse ümber nii, et riskide, varade ja funktsioonide osas grupi sees toimub muutus, mille tulemusel äriühingule omistatud tulu väheneb või suureneb. Mitte

¹ Maksueelise mõiste sisustamisel soovib Euroopa komisjon juhendada muuhulgas komisjoni 2012. aasta 6. detsembri soovitusel agressiivse maksuplaneerimise kohta (2012/772/EL), kättesaadav aadressil: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/fff0ff5a-4451-11e2-9b3b-01aa75ed71a1/language-en>

seotud isikute vahelistes tehingutes kompenseerib üldjuhul suurema riski kõrgem tulu ning väiksema riski väiksem tulu. Ka funktsioonide osas vastab tehingu eest saadav tulu tavaliselt äriühingu poolt täidetud ülesannetele ning selleks tarbeks kasutatud varale. Seega, kui skeemiga muudetakse äriühingu/grupi riskide, varade ja funktsioonide jagunemist grupi sees ning saadakse selle tulemusel maksueelis, millest sõltub ka teenusepakkujale makstav tasu, tuleb sellisest skeemist teavitada;

b) selleks võib olla ka skeem, millega tekitatakse maksuvaba väljamakse õigus ning skeemiga seotud teenuseid pakkuva isiku tasu sõltub sellest maksuvabastuse suuruselt;

c) skeem, mille tulemusena on äriühing oma tavapärase äritegevuse käigus välisriiki maksnud tasu, mis on kõikide tingimuste samaks jäädes kõrgem kui enne skeemi kasutusele võttu ning mille eest skeemi väljatöötaja saab nn. tulemustasu (inglise keeles *success fee*).

2. Skeemid, mis võivad kvalifitseeruda lõike 2 kohaselt selle järgi, kas skeemi alusel maksueelis saadi on skeemid, mille tingimustes on sätestatud teenusepakkujale tasu maksmine üksnes siis, kui skeemi tulemusel saadi maksueelis. Teavitada tuleb ka piiriülestest skeemidest, mille kasutamisest maksueelist ei saadud ning millest tulenevalt tekib teenusepakkujal kohustus skeemiga seotud teenuste eest saadud tasu skeemi ostjale tagasi maksta.

Lõikes 3 on sätestatud standardsel kujul pakutav ja ainult vähest kohandamist vajav maksueelist andev maksuskeem. See on suures osas standardse kirjeldusega skeem, mida teenusepakkujal ei tule erinevate maksumaksjate jaoks rakendamiseks märkimisväärselt muuta või kohandada. See hõlmab endas muu hulgas alljärgnevalt kirjeldatud skeeme.

1. Skeem, kus üks äriühing ostab laenukapitaliga teise äriühingu, misjärel kaks äriühingut, kas laenulepingus sätestatud tingimustel ja korras või äriühingu poliitika kohaselt ühendatakse. Ühendamise tulemusel hakkab omandav äriühing laenukapitali kulu tasuma omandatud äriühingu majandustegevusest saadud tulust ning ühtlasi saab maksustatavast tulust maha arvata laenuga kaasneva intressikulu.

2. Skeem, kus toimub residendist äriühingu ühendamine või jagunemine välisriigi äriühinguga, mille tulemusel osa varadest (sh raha) ja kohustustest kas läheb välisriigi äriühingusse või välisriigi äriühing ühendatakse residendist äriühinguga. Skeemi osaks on seejärel ühinemise või jagunemise teel saadud raha jaotamine dividendidena.

Standardse ülesehitusega skeemide all ei peeta silmas krediitiasutuste standardseid lepinguid, näiteks laenulepinguid, kus võimalik maksueelis on suure tõenäosusega vähetähtis võrreldes lepingu peamise eesmärgiga saada rahastus elamispinna soetamiseks.

Lõige 4 hõlmab maksueelist andvaid skeeme, kus äriühing ostab kahjumis ettevõtte, misjärel lõpetab selle tegevuse ja ühendab endaga. Selliste tehingute ja toimingute peamiseks eesmärgiks on maksuvabade õiguste ühendamine Eesti äriühinguga, et need hiljem maksuvaba väljamaksena ettevõttest välja võtta.

Lõikes 5 on kirjeldatud skeem, kus aktiivse töö tulemusena välisriigist teenitud tulu võetakse ettevõttest välja omanikutuluna, mitte ei käsitleta väljamakset töötasuna. Kuna skeemi tulemusel maksustatakse tehing tema sisust erineva tulukategooriana ning saadakse sellega maksueelis, tuleb skeemist teatada.

Lõikes 6 kirjeldatud nii-öelda karusselltehingutena käsitletakse skeeme, kus:

1. Eesti ettevõtte annab välisriigi ettevõttele laenu kasutades selleks mitut ettevõtet. Sellise skeemi eesmärgiks on tekitada olukord, kus intressitulu on maksustatavast tulust maha arvatav riikides, kus see on kõige kasulikum.

2. Eesti ettevõtte seotud osapool välisriigis võtab välisriigis asuvasse äriühingusse laenu, et teha investeering Eestisse. Sarnaselt eelnevas punktis käsitletud skeemiga, on ka siin eesmärgiks vähendada (üldjuhul klassikalise ettevõtte tulumaksusüsteemiga) välisriigis maksustatavat kasumit.

Lõikes 7 on kirjeldatud skeemi, mis hõlmab seotud ettevõtjate vahelisi mahaarvatavaid piiriüleseid makseid, kui esineb vähemalt üks järgmistest asjaoludest:

- a) makse saaja maksujurisdiktsioonis ei kohaldata mingit äriühingu tulumaksu või kohaldatakse äriühingu tulumaksu null- või nullilähedase määraga;
- b) makse saaja maksujurisdiktsioonis kohaldatakse makse suhtes täielikku maksuvabastust, st teatud tululiik või –liigid on seal maksuvabad;
- c) makse saaja maksujurisdiktsioonis kohaldatakse makse suhtes soodsamat maksurežiimi.

Siinjuures tuleb silmas pidada, et mõiste soodsam maksurežiim hõlmab suuremat hulka skeeme kui mõiste kahjulik maksurežiim. Vaadata tuleb Euroopa Liidus või OECD raames nii-öelda tunnustatud režiime. Maksu- ja Tolliamet avaldab loetelu tunnustatud maksurežiimidest oma veebilehel.

Teavitada tuleb näiteks skeemidest, kus makse saaja residendiriigis on tulule kehtestatud eraldi reeglid ning ettevõttel on välisriigis temaga seotud ettevõtte, kuhu maksed laekuvad ja mis saab sellise režiimi kasutamisest maksueelise. Üheks selliseks skeemiks võib muu hulgas olla patenditulu (inglise keeles *patent box regime*) erikorra kasutamine. Patenditulu erikorra kasutamisel paigutatakse patendid, õigused patentidele, tooted, mis sisaldavad patendiõigusi vms riiki, kus sellistelt õigustelt teenitud tulu on maksustatud tavapärasest madalama maksumääraga. Patenditulu erikorra kasutamise tulemusel väheneb ettevõtte efektiivne maksumäär.

Näiteks võib tuua ka skeemi, kus ettevõttele kuuluv kinnisvara paigutatakse teise maksujurisdiktsiooni valdusettevõttesse, et saada maksueelis teises riigis sellelt varalt saadavale tulule kehtestatud erireeglitest.

Nullilähedase määra puhul on direktiivi rakendamise aruteludel liikmesriigid ja komisjon peamiselt pidanud silmas nominaalset maksumäära, mis jääb alla 1%.

Piiriüleste maksetega seotud skeemides tuleb maksustamise mõttes läbipaistvate üksuste (näiteks seltsingute) kui makse saajate puhul lähtuda maksusüsteemist, mis kohaldub selle üksuse liikmeks/partneriks olevate füüsiliste isikute suhtes. Skeemina on käsitletav olukord, kus üksuse liikmeks olevad füüsilised isikud on maksust vabastatud ja samas selle läbipaistva üksuse asukohariigi residendid.

Määruse § 4 sätestab piiriüleste tehingutega seotud skeemide kirjeldused, mis ei eelda peamise hüve kriteeriumi täitmist.

Lõikes 1 on kirjeldatud skeemi, mis hõlmab seotud ettevõtjate vahelisi mahaarvatavaid piiriüleseid makseid, kui esineb vähemalt üks järgmistest asjaoludest:

- a) makse saaja ei ole ühegi maksujurisdiktsiooni maksuresident;

b) juhul, kui makse saaja ka on mõne maksujurisdiktsiooni maksuresident, siis see jurisdiktsioon on kantud selliste kolmandate riikide ja jurisdiktsioonide loetellu, keda kõikide liikmesriikide poolt või OECD poolt on hinnatud kui koostööd mittetegeva jurisdiktsioonina.

Skeemidega seotud riikidele Euroopa Liidus või OECD-s antud hinnanguid või staatust võetakse arvesse skeemist teavitamise aja seisuga. Maksu- ja Tolliamet avaldab loetelu nendest riikidest ja jurisdiktsioonidest oma veebilehel.

Lõikes 2 on kirjeldatud skeem, kus ühe ja sama vara amortisatsiooni kulu arvatakse maha rohkem kui ühes jurisdiktsioonis. Selleks on näiteks skeem, kus ühes jurisdiktsioonis on õigus vara amortiseerida vara majanduslikul omanikul ning teises jurisdiktsioonis vara juriidilisel omanikul. Kui sama vara amortisatsiooni lubatakse maksustatavast tulust maha arvata kahes erinevas jurisdiktsioonis, tuleb nimetatud tunnusega skeemist teavitada.

Skeemina ei tule käsitada olukorda, kus amortisatsiooni kulu arvatakse maha nii püsiva tegevuskoha kui emaettevõtte riigis, kus püsiva tegevuskoha kasum on maksustatud ja kus krediidimeetodil antakse topeltmaksustamise vältimiseks maksuvabastus. Ka CFC-reeglite puhul tuleks olukorda käsitada analoogselt ning tavalised äriplaneerimised selle skeemi alt välistada.

Lõikes 3 on kirjeldatud skeem, millega sama tululiigi või vara topelt maksustamise kõrvaldamist taotletakse rohkem kui ühes jurisdiktsioonis.

Lõikes 4 on kirjeldatud skeem, millega vara üleandmise hinda näidatakse jurisdiktsioonides erinevalt.

Skeemi tunnuseks on olukord, kus ühes jurisdiktsioonis olevas ettevõttes olev vara on hinnatud ühe hinnaga ning teises jurisdiktsioonis on sama vara eest makstav hind erinev. Erinevus vara müügiväärtuses võimaldab skeemi abil kasumit suurendada jurisdiktsioonis, kus on madalam maksumäär ning vähendada selles jurisdiktsioonis, kus maksumäär on kõrgem.

Määruse §-s 5 on kirjeldatud siirdehinna kindlaksmääramisega seotud skeemid, mille puhul peamise hüve kriteeriumit hindama ei pea.

Lõikes 1 on sätestatud skeem, millega on võimalik ühepoolne *safe-harbour* normide kasutamine. Ühepoolsust tuleks siin käsitleda olukorrana, kus riik on kehtestanud reeglid, mis ei ühti OECD siirdehinna juhendites kajastatud rahvusvahelise konsensususega.

Safe-harbour reeglite järgimine annab maksumaksjale teatava kindluse, et tema kontrollitud tehingute hind on maksuhalduri poolt aktsepteeritav. Näiteks skeem, mille järgi ühes maksujurisdiktsioonis asuv ettevõtte lisab vähest lisandväärtust loovate teenustega seotud kulubaasile marginaali, mis on rahvusvahelistest juhenditest tulenevalt aktsepteeritav.

Lõikes 2 on kirjeldatud skeem, mis hõlmab raskesti hinnatava immateriaalse vara üleandmist. Mõiste „raskesti hinnatav immateriaalne vara“ hõlmab immateriaalset vara või sellega seotud õigusi, mille puhul selle üleandmisel seotud ettevõtjate vahel:

- a) puuduvad usaldusväärsed võrreldavad tehingud ning
- b) tehingute tegemise ajal on üleantava immateriaalse vara eeldatavalt saadavate tulevaste rahavoogude või sissetulekute prognoosid või kõnealuse immateriaalse vara hindamisel kasutatavad eeldused äärmiselt ebakindlad, muutes keeruliseks selle immateriaalse vara lõpliku tulukuse prognoosimise selle üleandmise ajal.

Lõikes 3 on kirjeldatud skeem, kus grupisiseste ülesannete, riskide ja varade üleandmise tulemusel väheneb ülesannete, riskide ja varade üleandja prognoositav intressi- ja maksueelne aastakasum (EBIT) üleandmisele järgneva kolme aasta jooksul üle 50% võrreldes prognoositava intressi- ja maksueelse kasumiga olukorras, kus üleandmist ei oleks toimunud.

Näiteks, kui ühes jurisdiktsioonis asuv ettevõtte, kelle kanda on näiteks kõik riskid, struktureeritakse ümber nii, et osa riskidest jääb samasse gruppi kuuluva, kuid teises jurisdiktsioonis asuva ettevõtte kanda, mille tulemusel üleandva ning algselt kõiki riske kandnud ettevõtte intressi- ja maksueelne kasum väheneb üle 50%. Üldjuhul on sellise tegevuse eesmärk vähendada maksustamisele kuuluvat kasumit ettevõttes, mis asub jurisdiktsioonis, kus on kõrgem maksumäär ülesannete, riskide ja varade viimisega jurisdiktsiooni, kus on madalam maksumäär. Tegevuse tulemusena saadakse maksueelis ning seetõttu tuleb skeemist teavitada. Grupi all on siin silmas peetud MTVS §-ga 20¹¹ sätestatud seotud isikuid.

Määruse §-ga 6 on sätestatud finantskontode alast teabevahetust mõjutavad skeemid.

Finantskontode teabevahetust ja tegelikku kasusaajat puudutavate skeemide väljatöötamisel Euroopa Nõukogus peeti oluliseks jõuda OECDs välja töötatava analoogse standardiga võimalikult samadele tulemustele. Selleks, et vältida tulevikus topeltaruandlust, tuleks seega skeemide hindamisel lähtuda võimalikult suures osas OECD standardist. Samas tuleb nentida, et üks-ühele võrdlus ei ole võimalik.

Finantskontode alast teabevahetust mõjutavate skeemide üldiseks tunnuseks on, et see mõjub õonestavalt finantskontode alasele teabevahetusele või kasutab ära teabevahetuse kokkulepete puudumist või riigisiseses õiguses olevaid lünkasid. Tulemuseks on skeemi kasutava isiku asetamine õiguslikult aruandluskohustusest väljapoole, teda puudutava aruandluskohustuse vältimine, või selle ebaõige või osaline täitmine. Keerulisemaks teeb nii finantskontode kui piiriüleste skeemide alase aruandluskohustuse hindamise finantskonto ja ka finantsasutuse mõiste määratluse avatus, mis tähendab, et hõlmatud on ka erinevad makseteenuse osutajad kui ka krüptovahendite hoidjad, pakkujad jne. Finantskontode alast teabevahetust mõjutavate skeemide võimalused sõltuvad isikute loominguastmest, mistõttu ammendava loeteluga ei ole võimalik kõiki skeeme hõlmata. Määrus toob sellistest skeemidest näidisloetelu. Skeem võib puudutada finantsasutuse vormi muutmist, finantskonto vormi muutmist, vara liigi muutmist, konto ja vara liigutamist teabevahetuses mitte osalevasse riiki, aga ka hoolsusmeetmetes esinevate lünkade ärakasutamist.

Skeemide kirjeldusi ja aruandekohustust tuleb hinnata koostoimes teabeandja määratlusega. Allpool loetletud kirjeldustest ei tohiks teha järeldust, et krediidi- või makseasutused peaksid iga tavapärase ülekande puhul hindama, kas makse saajaks olev krediidasutus või makseasutus on aruandekohustuslik või asub riigis, mis täidab teabevahetuse kohustusi. Küll aga oleks mõistlik eeldada, et finantsasutus on teadlik sellise riigi staatusest, millega tehakse tehinguid regulaarselt.

Määruses on sätestatud järgmised skeemide kirjeldused:

1. Sellise konto, toote või investeeringu kasutamine, mis ei ole finantskonto või mida ei soovita kasutada finantskontona, kuid millel on tegelikult finantskontoga sisuliselt sarnased tunnused. Siin on tegemist finantstooteaga, mis pakub kliendile aruandlusele alluval finantskontol olevat põhilist funktsionaalsust, kuid millele lisatud erilised tunnused välistavad selle aruandavate kontode hulgast.

2. Finantskonto või -vara üleandmine sellisesse riiki või sellise riigi ärakasutamine, mis ei ole võtnud kohustust või ei vaheta finantskontode alast teavet asjaomase maksukohustuslase residendiriigiga. Selliste skeemide abil leitakse vara või konto hoidmiseks riik, mis kas ei osale skeemi kasutaja residentsusriigiga teabevahetuses või mille seadused võimaldavad mistahes põhjusel vältida skeemi kasutaja varade raporteerimist tema residentsusriigile.

3. Tulu ja vara ümberklassifitseerimine sellisteks toodeteks või makseteks, mille suhtes finantskontode alase teabevahetuse regulatsiooni ei kohaldata. Selliste skeemide puhul kasutatakse aruandlusele alluva vara paigutamiseks ära aruandlusest välistatud kontod.

4. Finantsasutuse või finantskonto või sellel kontrol oleva vara üleandmine või ümberkujundamine selliseks finantsasutuseks või finantskontoks või varaks, mille suhtes finantskontode alase teabevahetuse regulatsiooni ei kohaldata. Kõige elementaarsem näide oleks konto väiksemateks osadeks jaotamine erinevate finantsasutuste/riikide vahel, et jääda aruantava konto suuruse lävendist allapoole.

5. Selliste juriidiliste isikute või õiguslike moodustiste kasutamine, mis välistavad või mille eesmärgiks on välistada kontoomaniku või kontrolliva isiku (tegeliku kasusaaja) kohta finantskontode alase teabe esitamine tema residentsusriigile. Need on skeemid, mille abil varjata konto omaniku või konto tegeliku kasusaaja isikut finantsasutuste poolt kasutatavate hooldusmeetmete kaudu. Selleks võib olla näiteks ka skeem, mille abil määratleda tegelikkusele mittevastav maksuresidentsus.

6. Skeem, mis õõnestab hooldusmeetmeid või mis kasutab ära nõrku kohti hooldusmeetmetes, mida finantsasutused kohaldavad finantskontode alase aruandluskohustuse täitmiseks, sealhulgas selliste riikide või jurisdiktsioonide ärakasutamine, kus rahapesuvastaste reeglite täitmise tagamine on ebapiisav või nõrk või kus juriidilistele isikutele ja õiguslikele moodustistele esitatavad läbipaistvusnõuded on nõrgad. Eelnõu ei eelda jällegi, et teabeandjad teeksid omale selgeks kõikide maailma riikide rahapesuvastased reeglid ja neid ise hindaksid. Siin tuleb sarnaselt maksuskeemidega tugineda asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonide koostatud loeteludele riikidest, kellel rahapesuvastaste reeglite täitmisel on olulisi probleeme, mida saab ära kasutada vara või selle omaniku isiku varjamiseks.

Määruse §-ga 7 on sätestatud tegeliku kasusaaja tuvastamist mõjutavad skeemid.

Direktiivist tulenevad kirjeldused on OECD analoogse instrumendiga võrreldes oluliselt üldistatumal kujul. OECD kirjeldustes toodud näiteid võib käsitleda ka eelnõust tulenevate kohustuste täitmisel võimalike näidisjuhtumitena. Skeemide hindamisel tuleb lähtuda rahapesu ja terrorismi tõkestamise seaduse regulatsioonist ning rahvusvahelisest õigusest.

Tegeliku kasusaaja tuvastamise vältimise ohule viitab läbipaistmatu omandi- või tegelike kasusaajate ahela kasutamine, milles osalevatel isikutel või õiguslikel moodustistel järgmised tunnused:

1. neil puudub sisuline majandustegevus, mida toetaks muuhulgas piisav hulk töötajaid, seadmeid, vara ja ruume;

2. nad on asutatud või loodud või neid juhitakse või kontrollitakse või nad asuvad sellises riigis või jurisdiktsioonis, mis ei ole nende valduses oleva vara tegeliku kasusaaja asukoha riik või

jurisdiktsioon. Siin on mõeldud õiguslikke moodustisi, mida tavakeeles tuntakse *offshore* ettevõtetenä. Tingimuste täitmiseks piisab, kui üks tegelikest kasusaajatest asub erinevas riigis;

3. nende rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse kohaste tegelike kasusaajate tuvastamine on muudetud võimatuks. Siin on mõeldud mistahes viisil tegeliku kasusaaja tuvastamise vältimist. See võib toimuda nii-öelda sobiva jurisdiktsiooni liitmisega ahelasse, kehtivates hooldusmeetmetes või nende järelevalves olevate lünkade ärakasutamisega. *Financial Action Task Force (FATF)*² koostatud rahapesu vastu võitlemise 2012. aasta soovitude tulemuslik rakendamine kõikides riikides tagatakse hindamistega, mida korraldavad FATF, Rahvusvaheline Valuutafond ning FATF-i regionaalsed esindused, sh MONEYVAL³, mille liikmeks on ka Eesti.

² FATF on 1989. aastal asutatud valitsustevaheline organ, mis kehtestab norme, töötab välja ja edendab rahapesu ja terrorismi rahastamise vastase võitluse poliitikat, <http://www.fatf-gafi.org/>

³ MONEYVAL on Euroopa Nõukogu rahapesu ja terrorismi rahastamise vastase võitlusega tegelev ekspertkomitee, täisnimega Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism. Asutati 1997. aastal Euroopa Nõukogu ministrite komitee poolt.